

การเรียนการสอนออนไลน์พัฒนาสู่การเรียนการสอนแบบผสมผสาน
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภายใต้ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ
ในสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19

ONLINE TEACHING HAS EVOLVED INTO BLENDED TEACHING OF BACHELOR
DEGREE STUDENTS UNDER LEARNING OUTCOME OF THAI QUALIFICATION
FRAMEWORK FOR HIGHER EDUCATION IN THE COVID-19 PANDEMIC SITUATION

ยุทธานาท บุญยะชัย^{1*}

^{1*}ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

Yootanat Boonyachai

¹Faculty of Business Administration Program in Management, Rajapruk University

*E-mail: Yoboon@rpu.ac.th

Received: 05/08/2021

Revised: 18/11/2022

Accepted: 03/05/2023

บทคัดย่อ

ในสถานการณ์ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่รวดเร็วและการแพร่ระบาดของโควิด19 ที่มีมาอย่างต่อเนื่องผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ 1) เนื้อหาและสื่อการสอน 2) ระบบการนำเสนอสารสนเทศและการสื่อสาร 3) ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน 4) ระบบการวัดและการประเมินผล 5) ระบบการสนับสนุนการเรียน และ 6) ผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อตอบสนองผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและ 5) ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนในห้องเรียนก็ยังคงมีความสำคัญแก่ผู้เรียน ดังนั้น สถาบันการศึกษาการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญแก่การเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยผู้สอนจะต้องประยุกต์ใช้องค์ประกอบการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) ทั้ง 6 องค์ประกอบให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยเน้นผลการเรียนรู้ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติอย่างเคร่งครัด โดยผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมและด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบผู้สอนควรเน้นวิธีการสอนเป็นสำคัญ ส่วนผลการเรียนรู้ด้านความรู้

¹ ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศควรเน้น
ทักษะความรู้และความสามารถในการสอนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: การเรียนการสอนออนไลน์, การเรียนการสอนแบบผสมผสาน, ผลการเรียนรู้

Abstract

In the current situation, rapid technological changes and the spread of COVID-19 that has continued, teachers must focus on teaching online. (e-learning), which has 6 key elements, teachers must focus on teaching online (e-learning), which has six key components consist of 1) content and teaching materials, 2) information delivery and communication system, 3) communication and learning interaction system, 4) measurement and evaluation system, 5) learning support system; and 6) teachers and learners. In which teachers must manage online teaching and learning in order to meet the learning outcomes according to the National Qualifications Framework for Higher Education for Bachelor's Degree in all 5 areas with efficiency and effectiveness, consisting of 1) moral and ethics 2) knowledge 3) intellectual skills 4) interpersonal skills and responsibilities and 5) numerical analysis skills communication and the use of information technology. However, teaching in the classroom is still important to learners. Therefore, educational organizations must focus on blended teaching and learning. In which teachers must apply elements of online teaching. (e-learning) in all 6 elements to be effective and effective for the learners as much as possible by strictly focusing on learning outcomes under the framework of the National Higher Education Qualifications Standards. In terms of learning outcomes on moral and ethics and on interpersonal skills and responsibility, teachers should focus on teaching methods. The result of learning knowledge intellectual skills and numerical, communication and information technology skills should be placed on skills, knowledge and ability to teach.

Keywords: Online Teaching, Blended Teaching, Learning Outcome

บทนำ

ในปัจจุบันความก้าวหน้า ความทันสมัยของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีความทันสมัยอย่างก้าวกระโดด ทำให้ประชาชนมีการปรับตัวให้ทันกับความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) ที่เข้ามาบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในวงการการศึกษาในประเทศไทย ในอีกมุมหนึ่ง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคระบาดโควิด 19 ยังคงระบาดอยู่อย่างต่อเนื่องส่งผลให้สถาบันการศึกษาไม่สามารถทำการเรียนการสอนได้แบบปกติ (Wayo, Charoennukul, Kankaynat & Konyai, (2020) ดังนั้นการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) ของประเทศไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 จึงมีความสอดคล้องกับสถานการณ์การศึกษาของประเทศไทย อีกทั้งเป็นการป้องกันการแพร่กระจายของโรคระบาดเชื้อไวรัสที่มีพัฒนาสายพันธุ์ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นเสมือนมาตรการหนึ่งในการควบคุมโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพจนกว่าสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสจะมีสถานการณ์ที่ดีขึ้น (Photong, Chansuvarn, Khachat & Sripho, (2016) โดยการเรียนรู้ออนไลน์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาระบบการศึกษาภายใต้สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในการเรียนออนไลน์ให้เสมือนการเรียนในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (Phakharattanavanich, Laddaklom, Jittreebut, (2022)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้สอนจะต้องมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ผ่านสื่อออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยจะต้องมีการออกแบบการสอนที่สามารถชักจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนผ่านสื่อออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) อีกทั้งผู้สอนจะต้องทำการถ่ายทอดความรู้ในแต่ละรายวิชาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualification Framework for Higher Education, TQF: HEd) เป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ โดยหลักการสำคัญของ TQF ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) เป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการวัดการศึกษาตามที่กำหนดใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 2) มุ่งเน้นที่ Learning Outcomes ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพเพื่อประกันคุณภาพบัณฑิต 3) มุ่งประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกันและเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน 4) เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง/มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดว่าจะพึงมี 5) มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันใด ๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้ ในสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตร ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายโดยมั่นใจถึงคุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจเป็นที่พึงพอใจของนายจ้าง และ 6) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (TQF, 2018: online)

การเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) เป็นการเรียนทางไกลที่ผู้สอนและผู้เรียนมีได้อยู่ในบริบทชั้นเรียน และเวลาขณะเดียวกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาทดแทน งานวิจัยนี้จะทำการศึกษารองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) ได้แก่ 1) เนื้อหาและสื่อการเรียน 2) ระบบนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร 3) ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน 4) ระบบการวัดและการประเมินผล 5) ระบบสนับสนุนการเรียน และ 6) ผู้สอนและผู้เรียน (Tammetha, (2014) การเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) มีความสำคัญต่อสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ดังนั้น ผู้สอนจะต้องมีการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) ที่สามารถตอบสนองผลการเรียนรู้ตามกรอบตามกรอบมาตรฐานผลการเรียน (Domain of Learning) อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Morals) 2) ด้านความรู้ (Knowledge) 3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical, Communication and Information Technology Skills) แต่ละรายวิชามีมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ที่แตกต่างกันออกไปโดยสามารถแบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ความรับผิดชอบหลัก 2) ความรับผิดชอบรอง ผู้สอนจะต้องทำการถ่ายทอดความรู้ในรายวิชาที่รับผิดชอบภายใต้มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร (Office of the Higher Education Commission, 2009: online)

แนวคิดองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง)

ความหมายของการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง)

Cook & Steinert (2013) กล่าวว่า การเรียนการสอนออนไลน์เป็นรูปแบบเฉพาะของการเรียนทางไกลหรือทางไกล โดยเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนบางส่วนหรือทั้งหมดที่ส่งผ่านอินเทอร์เน็ต โดยครูจะอำนวยความสะดวกในกระบวนการโดยจัดโครงสร้างและจัดลำดับกิจกรรมออนไลน์

Saadé et al. (2007) กล่าวว่า การเรียนการสอนออนไลน์เสมือนเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ออนไลน์ หมายถึง เว็บไซต์ ซอฟต์แวร์หรือกิจกรรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ตึงใจเน้นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต

Sikkhaman, (2011) กล่าวว่า การเรียนการสอนออนไลน์ หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอนที่มีการออกแบบ การเรียนการสอนไว้อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน จัดการเรียนการสอนตามหลักทฤษฎีทางการศึกษา หลักการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา การถ่ายทอดความรู้ การนำเสนอเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และถ่ายทอดกลยุทธ์การสอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือ ซึ่งในปัจจุบันเน้นไปที่การใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จึงทำให้ผู้เรียน

สามารถเข้าถึงและเรียนรู้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา เนื้อหาบทเรียนของอีเลิร์นนิ่งจะอยู่ในรูปแบบสื่อผสม อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Multimedia) ซึ่งออกแบบไว้ในลักษณะซอฟต์แวร์รายวิชา (Courseware) ประกอบด้วยสื่อผสม ได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงและที่สำคัญ คือ ผู้เรียน สามารถโต้ตอบกับบทเรียนและผู้สอนได้ การบริหารจัดการอีเลิร์นนิ่งใช้ซอฟต์แวร์ประเภทบริหารจัดการการเรียนรู้ (Learning Management System : LMS) ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการอย่างอัตโนมัติเกือบทุกขั้นตอนแทนการปฏิบัติด้วยมือ ตั้งแต่ขั้นตอนการลงทะเบียนเรียนจนถึงขั้นตอนการวัด และประเมินผลการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนออนไลน์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทางไกลโดยมีสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นตัวเชื่อมต่อระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยผู้สอนจะมีการออกแบบการเรียนการสอนอย่างมีระบบผู้สอนและผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้โดยตรงเปรียบเสมือนการเรียนในห้องเรียน

องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิ่ง)

Tammetha, (2014) แบ่งองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ออกเป็น 6 องค์ประกอบ 1) เนื้อหาและสื่อการเรียน 2) ระบบนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร 3) ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน 4) ระบบการวัดและการประเมินผล 5) ระบบสนับสนุนการเรียน 6) ผู้สอนและผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เนื้อหา (content) และสื่อการเรียน (instructional media) คือ เนื้อหาที่ผู้สอนได้จัดรวบรวมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาส่วนใหญ่ในการศึกษาและค้นคว้าด้วยตัวเอง ด้วยการคิดเชิงวิเคราะห์อย่างมีหลักการและเหตุผลตามเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้ให้ในการเรียนอีเลิร์นนิ่งต้องใช้เนื้อหาและสื่อการเรียนเป็นแหล่งความรู้หลักแทนการเรียนในชั้นเรียน โดยจะต้องยึดหลักสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) เนื้อหาและสื่อการเรียนต้องชัดเจนสมบูรณ์จบในตัวเอง ไม่ต้องพึ่งผู้สอนมาอธิบายอีก 2) เนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนต้องออกแบบให้ผู้เรียนสามารถวัดความรู้เข้าใจตนเองได้เป็นระยะและประเมินความเข้าใจของตนเองในภาพรวมได้ 3) เนื้อหาและสื่อการเรียนต้องออกแบบให้เหมาะสมกับผู้เรียน และทำงานได้ดีในระบบนำส่งสารสนเทศ

2) ระบบการนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้สอนจะต้องเลือกใช้ระบบการนำส่งสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ระบบการบริหารการเรียนการสอน (Learning Management System), เครื่องมือนำส่งสารในอินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์/เครื่องมือในการเรียนอีเลิร์นนิ่ง เป็นต้น

3) ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน เป็นสิ่งที่จะช่วยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนให้มีความเข้าใจกันมากขึ้น ผู้สอนสามารถทราบความก้าวหน้าของผู้เรียน ซึ่งระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนจะต้องใช้เทคโนโลยีการนำส่งสารสนเทศและการสื่อสารในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้อย่างดีแม้จะอยู่ห่างไกลกันเสมือนอยู่ในสถานที่เดียวกันได้

4) ระบบการวัดและการประเมินผล จะต้องใช้หลักการประเมินตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบ “เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” โดยจะต้องมีการประเมินระหว่างเรียน (Formative Evaluation) และการประเมินหลังเรียน (Summative Evaluation) ซึ่งส่วนใหญ่จะประเมินด้วยผู้สอน

5) ระบบสนับสนุนการเรียน สามารถแบ่งเป็น 3 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบสนับสนุนการเรียนด้านเทคนิค (Technical Support) ช่วยในเรื่องระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ 2) ระบบสนับสนุนการเรียนด้านวิชาการ (Academic Support) เพื่อช่วยเหลือ และคำแนะนำด้านการเรียนการสอน และหลักสูตร และ 3) ระบบสนับสนุนด้านสังคม (Social Support) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ความมุ่งมั่นที่จะเรียนต่อจนจบหลักสูตร

6) ผู้สอนและผู้เรียน คือ ความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน ทั้งในด้านทัศนคติ ความเข้าใจในบริบทการเรียนการสอนทางไกลแบบอีเลิร์นนิ่ง รวมทั้งการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนการสอนได้อย่างดี

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบ 1) เนื้อหาและสื่อการเรียน 2) ระบบนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร 3) ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน 4) ระบบการวัดและการประเมินผล 5) ระบบสนับสนุนการเรียน 6) ผู้สอนและผู้เรียน

แนวคิดกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF: HEd) หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ การแบ่งสายวิชา ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

หลักการสำคัญของ TQF มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (Office of the Higher Education Commission, 2009)

1. เป็นเครื่องมือในการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการวัดการศึกษาตามที่กำหนดใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

2. มุ่งเน้นที่ Learning Outcomes ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพเพื่อประกันคุณภาพบัณฑิต
3. มุ่งประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
เข้าไว้ด้วยกันและเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน
4. มุ่งให้คุณภาพหรือปริญญาของสถาบันใด ๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้
ในสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตร
ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายโดยมั่นใจถึงคุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมี
มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต
5. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของการดำเนินการ TQF มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ Office of the Higher Education Commission, 2009)

1. เพื่อเป็นการประกันคุณภาพขั้นต่ำของบัณฑิตในแต่ละสาขา/สาขาวิชา หรือแต่ละคุณวุฒิ
2. เพื่อให้แต่ละสาขา/สาขาวิชา มีการกำกับดูแลคุณภาพการผลิตบัณฑิตกันเอง โดยบัณฑิตในสาขา
สาขาวิชาเดียวกันของแต่ละสถาบันฯ มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับการศึกษาของสาขา/
สาขาวิชานั้น ๆ
3. เพื่อนำไปสู่การลดขั้นตอน/ระเบียบ (deregulations) ในการดำเนินการให้กับ
สถาบันอุดมศึกษาที่มีความเข้มแข็งและความพร้อมในการจัดการศึกษา

โครงสร้างและองค์ประกอบของ TQF Office of the Higher Education Commission, 2009)

1. ระดับคุณวุฒิ (Levels of Qualifications)
 - ระดับที่ 1 อนุปริญญา (3 ปี)
 - ระดับที่ 2 ปริญญาตรี
 - ระดับที่ 3 ประกาศนียบัตรบัณฑิต
 - ระดับที่ 4 ปริญญาโท
 - ระดับที่ 5 ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง
 - ระดับที่ 6 ปริญญาเอก
2. มาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ของคุณวุฒิของประเทศไทย มีอย่างน้อย 5
ด้าน ดังนี้
 - ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Morals)
 - ด้านความรู้ (Knowledge)

- ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills)
- ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility)
- ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical, Communication and Information Technology Skills)

การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย
(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2552)

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษารอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรีที่คาดหวังให้บัณฑิตมี อย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพ โดยใช้ดุลยพินิจ ทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจโลก เป็นต้น

2) ด้านความรู้ หมายถึง มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องสำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาและตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

3) ด้านทักษะทางปัญญา หมายถึง สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่น ๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติและผลกระทบจากการตัดสินใจสามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพสำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หมายถึง มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำใน

สถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาที่มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่มรับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

5) ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึงสามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาสามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่าเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียนสามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

สรุปได้ว่า ผู้สอนจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้ผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและ 5) ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์และผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ

จากการที่ผู้เขียนได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนออนไลน์และผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนี้เป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้เขียนเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์จากผลการวิจัยในบริบทต่างๆ เพื่อที่จะนำมาเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจที่สามารถที่จะไปทำการศึกษาต่อยอดหรือค้นพบหาคำตอบเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกิดประโยชน์แก่สังคมการศึกษาของประเทศไทยให้มากที่สุด โดยผู้เขียนได้นำเสนองานวิจัยต่างๆ ดังนี้

Photong, Chansuvarn, Khachat, & Sripho, (2016) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์และผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พิจารณารายด้านพบว่า ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในอันดับที่ 1

Siritarungsri, (2020) เรื่องการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สู่กรอบมาตรฐานวิชาชีพการสอน และสนับสนุนการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา ที่กล่าวไว้ว่า ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการสอนออนไลน์เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด และเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่สถาบันกำหนด โดยผู้สอนในยุคใหม่และสถาบันการศึกษาจะต้อง

ปรับบทบาทหน้าที่ของตน ซึ่งถือเป็นความท้าทายในยุค New Normal นอกจากนี้ผลการวิจัยในด้านความรู้ พบว่า ปัจจุบันสถาบันการศึกษาควรจะมีการเรียนการสอนแบบผสมผสานในการให้ความรู้แก่ผู้เรียน

Wayo, Charoennukul, Kankaynat & Konyai, (2020). เขียนเรื่อง การเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน กล่าวว่า การเรียนการสอนออนไลน์มีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาและแหล่งการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและการประเมิน ซึ่งการเรียนการสอนออนไลน์จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ การพิจารณาองค์ประกอบการเรียนการสอนออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

El-Seoud et. al. (2014) ศึกษาเรื่องอีเลิร์นนิ่ง และแรงจูงใจของนักศึกษา: ผลกระทบในการเรียนแบบอีเลิร์นนิ่งในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า คุณสมบัตินี้ดีของการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง คือ การมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนออนไลน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

Colman et. al. (2020) ศึกษาเรื่องการสอนและการเรียนรู้ออนไลน์ในระดับอุดมศึกษาในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา: มุมมองนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบในการเรียนการสอนออนไลน์ปัญหาทางเทคนิคตามด้วยผู้สอนขาดทักษะด้านเทคนิคในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนออนไลน์ อีกทั้งผู้เรียนขาดการปฏิสัมพันธ์ที่พอเพียงกับผู้สอน

Eze et. al. (2020) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในช่วงเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านระบบส่งสารสนเทศ ได้แก่ ความสะดวกในการใช้อีเลิร์นนิ่ง ความเร็วในการเข้าถึงอีเลิร์นนิ่งและการบริการเกี่ยวกับอีเลิร์นนิ่ง ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ การอบรมและการพัฒนาที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กร ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทักษะของนักศึกษา ปัจจัยที่มีผลกระทบ ได้แก่ ประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะความสามารถ ผลการเรียนรู้ระดับความผูกพันมีอิทธิพลต่อการใช้ระบบอีเลิร์นนิ่งเพื่อการเรียนของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

Panda et. al. (2020) ศึกษาเรื่อง การศึกษาประสิทธิผลของการสอนออนไลน์ในมุมมองของครูและนักเรียนเภสัชศึกษาออนไลน์ช่วง COVID19 ผลการวิจัยพบว่า ความเร็วอินเทอร์เน็ตและปัญหาทางเทคนิคถูกเปิดเผยว่าเป็นข้อจำกัดหลักในการเรียนออนไลน์

Pham et. al. (2019) ศึกษาเรื่องคุณภาพบริการอีเลิร์นนิ่งมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความภักดีของนักเรียนหรือไม่? (เวียดนาม) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านเนื้อหาการสอน ปัจจัยด้านผู้ดูแลระบบอีเลิร์นนิ่งและปัจจัยด้านระบบสนับสนุนการเรียนมีความสำคัญต่อคุณภาพการเรียนการสอนระบบอีเลิร์นนิ่ง

Gopal et. al. (2021) ศึกษาเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับระบบ IT ในช่วงโรคระบาด COVID19 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพของผู้สอนและปัจจัยด้านการออกแบบเนื้อหาการเรียน ส่งผลกระทบทางบวกกับความพึงพอใจของนักศึกษาและผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา ปัจจัยตัวแปรอิสระเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญต่อระดับความพึงพอใจ และผลลัพธ์การเรียนรู้สำหรับการเรียนออนไลน์

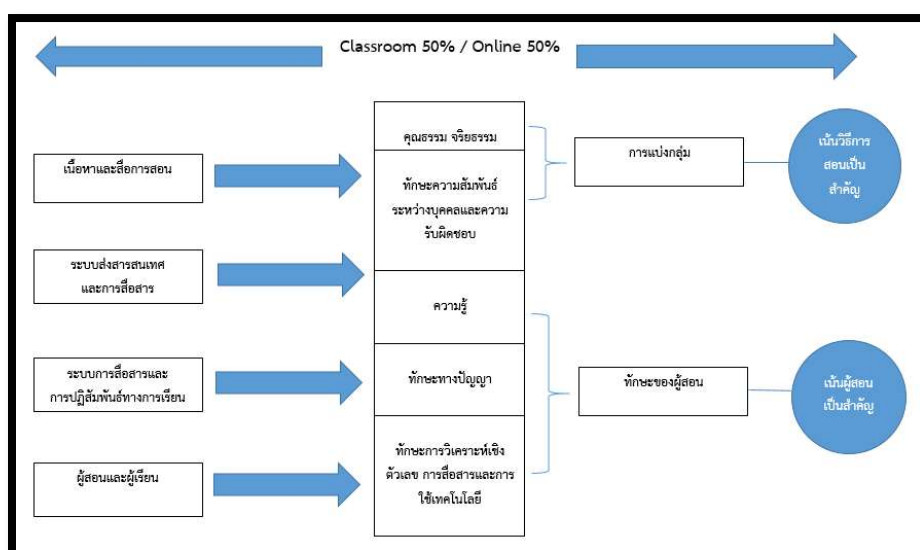
จากงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนการสอนออนไลน์มีความสำคัญกับสังคมทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยองค์ประกอบการเรียนการสอนออนไลน์ เช่น ผู้สอน ผู้เรียน ระบบการสื่อสาร การวัดและการประเมิน เป็นต้น มีความสำคัญอย่างมากที่จะทำให้การเรียนการสอนนั้นมีความสมบูรณ์หรือเสมือนการเรียนในห้องเรียนจริงๆ อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยยัง พบว่า การเรียนการสอนออนไลน์ยังมีจุดอ่อนต่างๆ ที่ค้นพบ เช่น ทักษะความรู้ ความสามารถของผู้สอนหรือระบบอินเทอร์เน็ตที่จะต้องทำการปรับปรุง/แก้ไขเพื่อให้การเรียนการสอนออนไลน์มีความสมบูรณ์เปรียบเสมือนการเรียนในห้องเรียนจริงๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในทุกๆ ระดับจะต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบการเรียนการสอนออนไลน์ทุกองค์ประกอบให้มีการทำงานอย่างสมบูรณ์แบบเปรียบเสมือนกลไกทุกกลไกมีความสำคัญเท่าเทียมกันกลไกใดกลไกหนึ่งมีความบกพร่องก็จะส่งผลเสียในภาพรวมทั้งหมด

โมเดลการสังเคราะห์ผลการวิจัยสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สู่การเรียนการสอนแบบผสมผสานภายใต้ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ

Boonyachai, (2020) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและองค์ประกอบการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) ที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในยุคดิจิทัล กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยเอกชนเอกชนเครือข่ายความร่วมมือเบญจมิตราวิชาการในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยทำการศึกษาวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี และสัณหาชนอาจารย์ที่ทำการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) จากผลการวิจัยได้ทำการสร้างโมเดลการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ดังภาพที่ 1 พบว่า การเรียนการสอนในปัจจุบันควรเป็นแบบผสมผสาน คือ การเรียนในห้องเรียน 50% และการเรียนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) 50% โดยองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) ที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติตามความคิดเห็นของนักศึกษา ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเนื้อหาและสื่อการเรียน 2) ปัจจัยด้านระบบส่งสารสนเทศและการสื่อสาร 3) ปัจจัยด้านระบบสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน และ 4) ปัจจัยด้านผู้สอนและผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบการเรียนการสอนออนไลน์ทั้ง 4 ด้าน เพื่อที่จะสามารถตอบสนองผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในทางกลับกัน พบว่า องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) ที่ไม่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติตามความคิดเห็นของ

นักศึกษา ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านระบบการวัดและการประเมินและ 2) ปัจจัยด้านระบบสนับสนุนการเรียน ดังนั้น ผู้สอนควรมีสัดส่วนการวัดผลและการประเมินให้น้อยลงแต่ควรที่จะเพิ่มสัดส่วนในเรื่องของเนื้อหาและสื่อการเรียนให้มากขึ้น เช่น มีการออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เป็นต้น ผู้สอนต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์การเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) ที่มีความทันสมัยสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนได้มากที่สุด รวมทั้งเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนระหว่างผู้สอนและผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้สอนจะต้องหมั่นฝึกฝนทักษะเพิ่มความรู้ ความสามารถในการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) อยู่เสมอและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วย

ผลการเรียนรู้ในด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ผู้สอนควรเน้นที่วิธีการสอนเป็นสำคัญโดยการแบ่งกลุ่มงานเพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ในการทำงานกลุ่มและเป็นการสร้างความรับผิดชอบแก่ผู้เรียน โดยผู้สอนสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนจากความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากการทำงานกลุ่ม นอกจากนี้ ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นการเน้นผู้สอนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนจะต้องมีทักษะความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) มีเทคนิคความสามารถที่จะใช้เทคโนโลยีในการถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น การใช้การวิเคราะห์กรณีศึกษาที่มีความหลากหลายและให้ผู้เรียนช่วยกันคิด วิเคราะห์ ค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น โดยผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยผู้สอนมีหน้าที่รับฟังและให้คำแนะนำ เป็นต้น

ภาพที่ 1 โมเดลการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

ที่มา: Boonyachai, (2020)

การเรียนรู้การสอนแบบผสมผสาน

ความหมายของการเรียนรู้การสอนแบบผสมผสาน

Allen and Seaman (2010) ได้อธิบายไว้ว่าการเรียนรู้การสอนแบบผสมผสานเป็นการเรียนรู้ที่ผสมกันระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนออนไลน์ โดยนำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การสนทนาออนไลน์และยังคงมีส่วนที่ให้ผู้เรียนและผู้สอนพบปะกัน โดยมีสัดส่วนในการนำเสนอเนื้อหาผ่านระบบออนไลน์อยู่ระหว่างร้อยละ 30-70 ของเนื้อหาการเรียนทั้งหมด

Horn and Stacker (2011) แห่ง Innosight Institute ได้นิยามเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสานของผู้เรียนในระดับ K-12 หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับมวลประสบการณ์ทางการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยนักเรียนสามารถควบคุมตัวแปรทางการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในด้านเวลา สถานที่ รวมทั้งแนวทางการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้ของตนเอง

สรุปได้ว่า การเรียนรู้การสอนแบบผสมผสานเป็นการเรียนรู้การสอน 2 รูปแบบ คือ การเรียนรู้การสอนแบบออนไลน์ (on-line) และการเรียนรู้การสอนแบบ (on-site) หรือการเรียนรู้การสอนในห้องเรียน โดยมีการกำหนดสัดส่วนตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับผู้สอนโดยเฉลี่ยมีการเรียนรู้การสอนแบบออนไลน์ประมาณร้อยละ 30-70 อีกทั้งผู้เรียนมีอิสระในการควบคุมเวลาและสถานที่ในการเรียนรู้ของตนเอง

องค์ประกอบการเรียนรู้การสอนแบบผสมผสาน

Thorne (2003) ได้แบ่งองค์ประกอบการเรียนรู้การสอนแบบผสมผสานเป็น 2 องค์ประกอบหลัก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบการเรียนรู้การสอนแบบผสมผสาน

องค์ประกอบออฟไลน์ (Offline)	องค์ประกอบออฟไลน์ (Offline)
1) เรียนในที่ทำงาน (Workplace Learning)	1) เนื้อหาการเรียนบนเครือข่าย (Online Learning Content)
2) ผู้สอน ผู้ชี้แนะ หรือที่ปรึกษาในห้องเรียนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face Tutoring, Coaching or Mentoring)	2) ผู้สอนอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ชี้แนะอิเล็กทรอนิกส์หรือที่ปรึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Tutoring, E-Coaching or E-Mentoring)
3) ห้องเรียนแบบดั้งเดิม (Classroom)	3) การเรียนรู้ร่วมกันแบบออนไลน์ (Online Collaborative Learning)
4) สื่อสิ่งพิมพ์ (Distributable Print Media)	4) การจัดการความรู้แบบออนไลน์ (Online Knowledge Management)

5) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Distributable Electronic)	5) เว็บไซต์ (The Web)
6) สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (Broadcast Media)	6) การเรียนผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่แบบไร้สาย (Mobile Learning)

ที่มา: Thorne (2003)

จากตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบผสมผสานสามารถแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบออฟไลน์ (Offline) ประกอบด้วย 1) เรียนในที่ทำงาน (Workplace Learning) 2) ผู้สอน ผู้ชี้แนะหรือที่ปรึกษาในห้องเรียนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face Tutoring, Coaching or Mentoring) 3) ห้องเรียนแบบดั้งเดิม (Classroom) 4) สื่อสิ่งพิมพ์ (Distributable Print Media) 5) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Distributable Electronic) และ 6) สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (Broadcast Media) องค์ประกอบออฟไลน์ (Offline) ประกอบด้วย 1) เนื้อหาการเรียนบนเครือข่าย (Online Learning Content) 2) ผู้สอนอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ชี้แนะอิเล็กทรอนิกส์หรือที่ปรึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Tutoring, E-Coaching or E-Mentoring) 3) การเรียนรู้ร่วมกันแบบออนไลน์ (Online Collaborative Learning) 4) การจัดการความรู้แบบออนไลน์ (Online Knowledge Management) 5) เว็บไซต์ (The Web) และ 6) การเรียนผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่แบบไร้สาย (Mobile Learning)

การออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

The Training Place (2004) ได้เสนอการออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองของ ADDIE ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์และวางแผน (Analysis and Planning) หมายถึง การวิเคราะห์ผู้เรียน ความต้องการของผู้เรียน วิเคราะห์ทรัพยากรที่สนับสนุนการเรียนการสอน วิเคราะห์การวางแผน การนำไปใช้และการประเมินผล

2) การออกแบบ (Design Solution) หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ออกแบบให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยเฉพาะลักษณะของผู้เรียน

3) การพัฒนา (Development) หมายถึง การแบ่งองค์ประกอบเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบแบบไม่พาสานเวลา (Asynchronous) ได้แก่ ไลเซนส์อิเล็กทรอนิกส์ กระดาน ข้อความ เวทีเสวนา และการสนทนาแบบปฏิสัมพันธ์ ระบบติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน บทความ เว็บไซต์อบรม การติดตามงานที่มอบหมาย การทดสอบ การทดสอบก่อนเรียนการสำรวจการชี้แนะแบบมีส่วนร่วมเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และการประชุมที่มีการบันทึกเสียงและฟังซ้ำได้ 2) องค์ประกอบแบบพาสานเวลา (Synchronous) ได้แก่ การประชุมผ่านเสียง การประชุมผ่านวิดีโอ การประชุมผ่านดาวเทียมห้องปฏิบัติการแบบออนไลน์ห้องเรียน

เสมือนการประชุมผ่านระบบออนไลน์และการอภิปรายออนไลน์ และ 3) องค์ประกอบแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) ได้แก่ ห้องเรียนแบบดั้งเดิม ห้องปฏิบัติการการเผชิญหน้าการประชุม การเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มหาวิทยาลัย ที่ปรึกษา กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทีมสนับสนุน และการแนะนำในการเรียน

4) การนำไปใช้ (Implementation) หมายถึง การกำหนดประเด็นแนวทางการนำไปใช้การวางแผนการนำไปใช้ การวางแผนการใช้เทคโนโลยี และการวางแผนในประเด็นอื่นๆ ที่อาจเกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำระบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานไปใช้ ได้แก่ ผู้เรียน เพื่อน ร่วมเรียน ผู้สอน และสถาบันการศึกษาเกิดการยอมรับและมีความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

5) การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินว่าจะวัดผู้เรียนอย่างไร ใช้เกณฑ์อะไรเป็นมาตรฐานในการวัดการประเมิน

สรุป การออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานสามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์และการวางแผน (Analysis and Planning) หมายถึง การวิเคราะห์ผู้เรียน ทรัพยากรที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน แผนงาน รวมทั้งความต้องการของผู้เรียน 2) การออกแบบ (Design Solution) หมายถึง การออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันและประเภทของการเรียนรู้ 3) การพัฒนา (Development) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) องค์ประกอบแบบประสานเวลา (Synchronous) และองค์ประกอบแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) 4) การนำไปใช้ (Implementation) หมายถึง การนำแผนที่กำหนดไว้ไปใช้ในการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และ 5) การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การวัดและการประเมินผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

ประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

Lalima and Dangwal (2017) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นแนวคิดที่เป็นนวัตกรรมใหม่ที่รวบรวมข้อดีของการสอนแบบดั้งเดิมในห้องเรียนและ ICT สนับสนุนการเรียนรู้รวมทั้งการเรียนรู้ออฟไลน์และการเรียนรู้ออนไลน์ โดยการเรียนแบบผสมผสานต้องใช้ความพยายามอย่างเข้มงวด ทักษะที่ถูกต้องสำหรับผู้สอนและผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนแบบผสมผสานให้ประสบความสำเร็จ โดยการเรียนแบบผสมผสานนั้นมีประโยชน์สำหรับการเรียนสอนในสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (Cheevakasemsook, (2021)

1) มีการใช้ห้องเรียนเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 สถาบันการศึกษาควรมีการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนตามความจำเป็น/ตามสถานการณ์ในขณะนั้น โดยมีการเรียนการสอนออนไลน์และการเรียนการสอนในห้องเรียนควบคู่กันไป

2) ผู้เรียนจะมีทักษะทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้นเนื่องจาก ผู้เรียนทุกคนจะต้องมีการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ อีกทั้งผู้เรียนจะต้องมีการค้นคว้าด้วยตนเองผ่านสื่อออนไลน์ เช่น การศึกษาด้วยตนเองผ่าน video clip, ผ่าน website หรือแหล่งข้อมูล Database ต่างๆ เป็นต้น

3) ผู้สอนมีวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลท่ามกลางสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากผู้สอนหลากหลายวิธี เช่น ผ่าน Video clip, ผ่าน application ต่างๆ เช่น Google classroom/Zoom meeting เป็นต้น

4) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองหลายๆ ครั้ง ผ่าน Video clip ของผู้สอน อีกทั้งผู้เรียนสามารถเข้าถึงเอกสารการเรียนรู้ที่ผู้สอนนำลงในระบบออนไลน์ได้ล่วงหน้า ไม่เหมือนการเรียนในห้องเรียนที่ผู้เรียนจะได้เอกสารการเรียนรู้ตามเวลาในตารางเรียนเท่านั้น

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสานนั้นเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ซึ่งในปัจจุบันยังมีผู้ติดเชื้อ ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรมุ่งเน้นการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้การเรียนในห้องเรียนเท่าที่จำเป็นเท่านั้น รวมทั้งมีการฝึกฝนผู้สอนในด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอนผ่านสื่อออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพและฝึกฝนทักษะการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนต่อผู้เรียนด้วยเพื่อให้ผู้เรียนมีการใช้เครื่องมือต่างๆ เสมือนเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารที่ผู้สอนส่งมาผ่านการเรียนการสอนออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

บทสรุป

จากสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ในปัจจุบัน ส่งผลให้การเรียนการสอนควรจะเป็นแบบผสมผสาน คือ มีทั้งการเรียนในห้องเรียนและการเรียนแบบออนไลน์ (อีเลิร์นนิ่ง) ผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญกับการองค์ประกอบ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ทั้งหมด 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เนื้อหาและสื่อการสอน 2) ระบบการนำเสนอ สารสนเทศและการสื่อสาร 3) ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน 4) ระบบการวัดและการประเมินผล และ 5) ระบบการสนับสนุนการเรียน และ 6) ผู้สอนและผู้เรียน โดยสิ่งสำคัญการจัดการเรียนการสอนต้องมีการวางแผน วิเคราะห์และออกแบบให้เหมาะสมกับผู้เรียนรวมทั้งสามารถวัดและประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้การออกแบบการเรียนแบบผสมผสานจะต้องสามารถตอบสนองผลการเรียนรู้ภายใต้กรอบมาตรฐาน คุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติระดับปริญญาตรีทั้ง 5 ด้าน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) ด้าน คุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ

รับผิดชอบและ 5) ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผลการเรียนรู้ในด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ผู้สอนควรเน้นที่วิธีการสอนเป็นสำคัญโดยการแบ่งกลุ่มงานเพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ในการทำงานกลุ่มและเป็นการสร้างความรับผิดชอบแก่ผู้เรียน นอกจากนั้น ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นการเน้นผู้สอนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนจะต้องมีทักษะความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (อีเลิร์นนิง) มีเทคนิคความสามารถที่จะใช้เทคโนโลยีในการถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ไปสู่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน คือ สถาบันการศึกษาจะมีการใช้ห้องเรียนเท่าที่จำเป็นเท่านั้น รวมทั้งทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีทักษะทางด้านเทคโนโลยีที่มากขึ้น และทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และล่วงหน้าผ่านระบบออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- Allen. I. E. & Seaman. J. (2010). *Learning on demand: Online education in the United States, 2009*. Sloan Consortium. PO Box 1238, Newburyport, MA 01950.
- Boonyachai, Y. (2020). *Behavior and online teaching elements (e-learning) influencing the learning outcome of Thai qualification framework for higher education in digital era: A case study private university among benjamitra network in Bangkok and outskirt*. Research Report Rajapruk University.
- Cook, D. A., & Steinert, Y. (2013). Online learning for faculty development: A review of the literature. *Medical Teacher*, 35(11), 930–937.
- Cheevakasemsook, A. (2021). Nursing teaching and learning management with blended learning in new normal era. *Journal of Health and Nursing Research*, 25(1), 25-37.
- Colman, C, Tiru, L, Schmitz, L, Stanciu, C & Bularca, M. (2020). Online teaching and learning in higher education during the coronavirus pandemic: students' perspective. *Sustainability MDPI, Open Access Journal*, 12(24), 1-4 <https://doi:10.3390/su122410367>.
- El-Seoud, M, Taj-Eddin, I, Seddiek, N, El-Khouly, M & Nosseir, A. (2014). *E-learning and students's motivation: A research study on the effect of e-learning on higher education*, *International Journal of Emergency Technologies in Learning*, 9(4), 20-26.
- Eze, S, Chinedu-Eze, V, Okike, C & Bello, A. (2020). Factors influencing the use of e-learning facilities by students in a private higher education institution (HEI) in developing economy, 1-15, <http://doi.org/10.1057/s41599-020-00624-6>.
- Gopal, R, Singh, V & Aggarwal, A. (2021). *Impact of online classes on the satisfaction and performance of students during the pandemic period of COVID19*, *Education and Information Technologies*, 1-25. <http://doi.org/10.1007/s10639-02110523-1>
- Horn. B.M. & Staker. H. (2011) *The Rise of K-12 Blended Learning*. Unpublished Paper. : Innosight Institute.
- Lalima & Dangwal, KL. (2017). *Blended learning: An innovative approach universal*. *Journal of Educational Research*, 5(1), 129 - 136. DOI: 10.13189/ujer.2017.050116.

- Office of the Higher Education Commission. (2009). Thai Qualification framework for higher education. Retrieved from <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/>
- Panda, D, Gamal, M, Zafar, A, Parambi, D, Senapati, A, Patro, S, Sahoo, P & Bose, A. (2020). *A study on the effectiveness of online teaching in pharmacy education from teacher and student perspective during the covid-19 pandemic*. *Pharmacy Education*, 20(2), 297-301. <http://doi.org/10.46542/pe.2020.202.297301>
- Panto, P. (2020). Teaching and learning management in Thailand under the epidemic situation of infectious diseases coronavirus 2019 (COVID-19). Retrieved from <https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/radio%20scripts/pdf/2563-06/NALT-radioscript-rr2563-jun5.pdf>
- Phakharattanavanich, P, Laddaklom, S, Jittreebut, T. (2022). Developing a model for teaching and learning international music practice in the situation of the corona virus epidemic. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 6(1), 191-207.
- Pham, L, Limbu, Y, Bui, T, Nguyen, H & Pham, H. (2019). Does e-learning service quality influence e-learning student satisfaction and loyalty? Evidence from Vietnam. *International Journal of Education Technology in Higher Education*, 16(7), 1-26
- Photong, P, Chansuvarn, S, Khachat, S & Sripho, S. (2016). Development of a problem-based instructional models to promote critical thinking of nursing sciences students and the students' learning outcomes according to the Thai qualification framework for higher education. *Nakorn Phanom University Journal*, 6(3), 124-132.
- Saadé, R. G., He, X., & Kira, D. (2007). *Exploring dimensions to online learning*. *Computers in Human Behavior*, 23(4), 1721–1739. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2005.10.002>
- Sikkhaman, K. (2011). *A study of achievement in learning subject: business English communication teaching by e-learning*. Research reports for teaching and learning development, Sripatum University.
- Siritarungsri, B. (2020). The Management of online learning and teaching: towards the professional standards framework for teaching and supporting learning in higher education. *Chulabhorn Royal Acad*, 2(3), 1-17.

- The Training Place. (2004). *Blended learning definition/adaptive learning intelligence model*. Retrieved from <http://www.trainingplace.com/about/alimodel.htm>.
- Thorne, K. (2003). *Blended learning: how to integrate online and traditional learning*. London: Kogan Page.
- TQF is. (2018). Retrieved from http://www.elfit.ssru.ac.th/prawit_so/pluginfile.php/61/
- Tammetha, T. (2014). *E-learning from theory to practice*. Thai cyber university project. Bangkok: Office of the Higher Education Commission, OHEC.
- Wayo, W, Charoennukul, A, Kankaynat, C & Konyai, J. (2020). Online learning under the COVID-19 epidemic: concepts and applications of teaching and learning management. *Regional Health Promotion Center 9 Journal*, 14(34), 285-297.